

De KRW en de chemische waterkwaliteit: sturen of dweilen met de kraan open?

Andy Krijgsman & Sandra
Reynaers

15 mei 2024

Berenschot, Nieuwegein

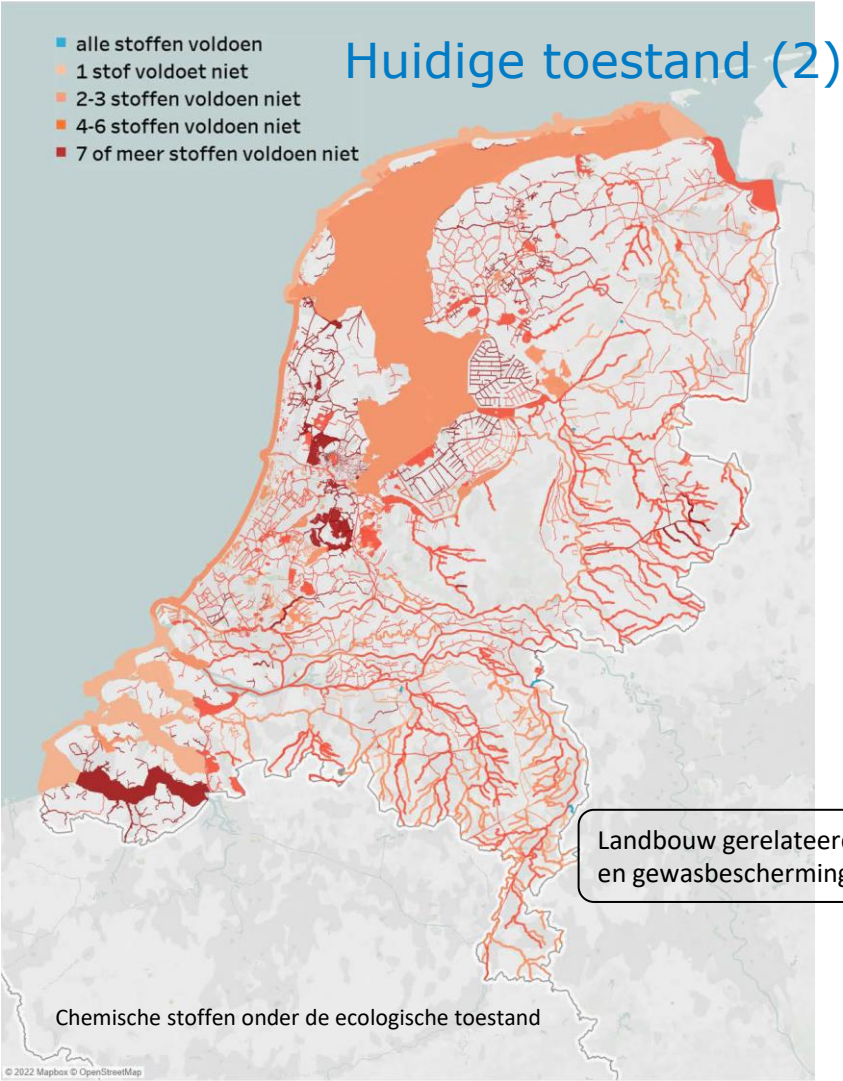
Opbouw

1. KRW opgave chemische WKT
2. Wat doen de waterschappen al?
3. Belang van bronaanpak
4. Indirecte lozingen
5. Juridisch kader
6. Governance en wederzijdse afhankelijkheid
7. Discussie

	Rijn (504)	Maas (163)	Schelde (56)	Eems (22)
Niet-ubiquitaire stoffen				
Cadmium (2%)	1 (454)	11 (163)	1 (56)	0 (0)
Fluorantheen (27%)	131 (502)	50 (147)	6 (56)	7 (22)
Nikkel (3%)	2 (502)	21 (163)	0(56)	0 (22)
Ubiquitaire stoffen				
Benzo(a)pyreen (PAK; 6%)	32 (502)	11 (163)	1 (56)	1 (22)
Benzo(b)fluorantheen (PAK; 20%)	126 (501)	19 (163)	3 (56)	1 (22)
Benzo(ghi)peryleen (PAK; 25%)	151 (502)	23 (163)	7 (56)	3 (22)
Benzo(k)fluorantheen (PAK; 6%)	33 (501)	8 (163)	2 (56)	0 (22)
Kwik (26%)	156 (463)	17 (163)	10 (56)	3 (22)
Som PBDE's (79%)	401 (502)	119 (163)	50 (56)	19 (22)
Tributyltin (15%)	103 (499)	4 (162)	3 (56)	2 (22)
Nieuwe stoffen				
Bifenox (1%)	1 (499)	0 (0)	6 (56)	0 (0)
Cypermethrin (10%)	64 (499)	11 (163)	0 (56)	2 (22)
Dichloorvos (7%)	20 (499)	21 (160)	7 (56)	3 (22)
Irgarol (4%)	31 (499)	0 (160)	0 (56)	0 (22)
Som dioxines (2%)	7 (438)	7 (163)	0 (56)	0 (22)
PFOS (49%)	264 (470)	43 (147)	25 (56)	5 (22)
Heptachloor- en epoxide (84%)	433 (498)	119 (163)	50 (56)	22 (22)

Tabel 3-b. Prioritaire stoffen die landelijk in 1% of meer van de beoordeelde waterlichamen niet voldoen aan de doelen; per stof is het landelijke percentage waterlichamen met normoverschrijding aangegeven in kolom 1 en daarnaast per stroomgebied het aantal waterlichamen met normoverschrijding en het aantal beoordeelde waterlichamen.

	Rijn (504)	Maas (163)	Schelde (56)	Eems (22)
Metalen				
Arseen (67%)	382 (502)	25 (126)	52 (56)	11 (22)
Barium (3%)	21 (496)	0 (126)	0 (56)	0 (22)
Boor (15%)	61 (496)	3 (159)	40 (50)	5 (20)
Kobalt (79%)	390 (502)	116 (147)	49 (56)	18 (22)
Koper (2%)	2 (502)	2 (163)	7 (56)	0 (20)
Seleen (64%)	419 (502)	26 (162)	9 (56)	18 (21)
Thallium (3%)	4 (502)	19 (162)	1 (56)	0 (22)
Uranium (18%)	61 (496)	14 (145)	46 (50)	4 (20)
Zilver (42%)	303 (502)	7 (162)	1 (56)	0 (20)
Zink (39%)	116 (502)	121 (163)	45 (56)	7 (22)
Bestrijdingsmiddelen				
Captan (4%)	23 (448)	0 (163)	0 (56)	0 (22)
Carbendazim (7%)	35 (460)	12 (161)	0 (56)	0 (22)
Deltamethrin (3%)	12 (492)	8 (161)	0 (56)	0 (22)
Esfenvaleraat (6%)	26 (493)	8 (160)	6 (49)	1 (20)
Imidacloprid (10%)	49 (499)	7 (150)	11 (55)	5 (22)
Lambda-cyhalothrin (8%)	54 (493)	5 (161)	0 (55)	0 (22)
Methylpirimifos (6%)	35 (493)	5 (160)	0 (55)	0 (22)
Pyridaben (1%)	8 (502)	0 (161)	0 (56)	0 (20)
Pyridaben (8%)	36 (364)	14 (120)	0 (15)	0 (6)
Overige stoffen				
Ammonium (70%)	340 (496)	108 (161)	48 (50)	14 (20)
Benzo(a)antraceen (19%)	96 (502)	42 (163)	5 (56)	1 (22)
Chryseen (5%)	23 (502)	5 (163)	7 (56)	1 (22)
2-methyl-4-chloorfenoxyzijnzuur (1%)	0 (502)	0 (163)	10 (56)	0 (22)
Dimethenamid-P (1%)	1 (495)	8 (161)	0 (56)	1 (20)
Terbutylazine (1%)	0 (502)	3 (150)	8 (56)	0 (22)

Tabel 3-d. Specifieke verontreinigende stoffen die landelijk in 1% of meer van de beoordeelde waterlichamen niet voldoen aan de doelen; per stof is het landelijke percentage waterlichamen met normoverschrijding aangegeven in kolom 1 en daarnaast per stroomgebied het aantal waterlichamen met normoverschrijding en het aantal beoordeelde waterlichamen².

Wat doen we als waterschappen

Vierde trap zuivering op rwzi's: gericht op medicijnresten en andere organische microverontreinigingen

Ketenaanpak medicijnresten: in gesprek met de "hele" keten

Metten en monitoring in het (oppervlakte) watersysteem

Samenwerking met bedrijfsleven: KRW impuls – Actieprogramma KRW bedrijfsleven (VNO/NCW) *NB: 42 probleemstoffen*

Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) i.r.t. Directe lozingen

Advisering op het gebied van Indirecte lozingen, samenwerking met

Omgevingsdiensten: vb. try-out Indirecte lozingen

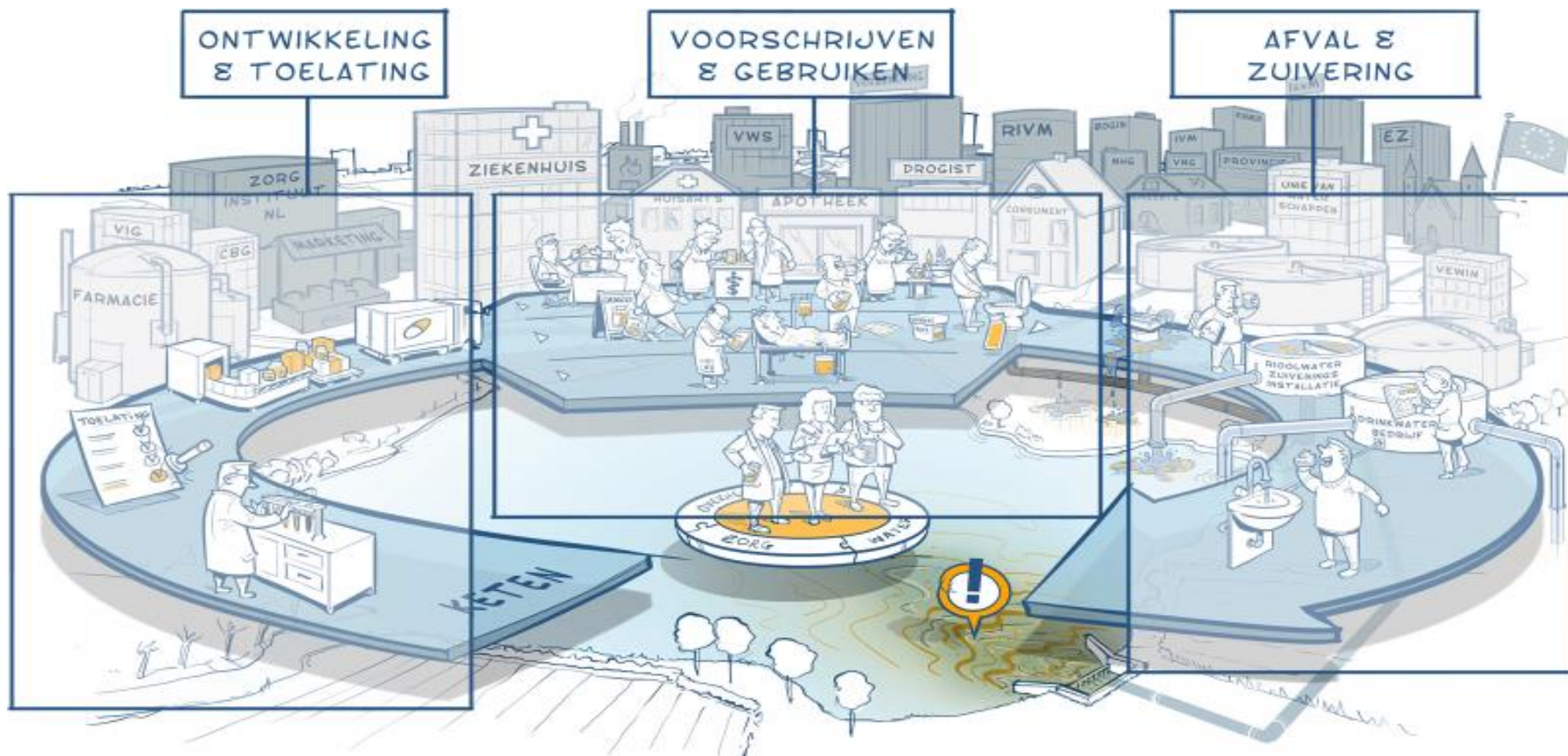
Belang van bronaanpak

- Wat er niet inkomt, hoef je ook niet uit te halen. Dweilen met de kraan open is niet effectief.
- Zuiveringstechnieken zijn erg kostbaar en niet altijd even effectief. De RWZI is niet meer dan een wasmachine en doorgeefroute van afvalstoffen.
- Er komen steeds nieuwe afvalstoffen bij. We weten nog niet of zuiveringstechnieken wel effectief zijn voor die onbekende stoffen en kunnen dit ook niet meten. End-of-pipe oplossingen zijn niet voldoende.
- Onder bronaanpak wordt ook verstaan, het zuiveren van het afvalwater van een bedrijf. Dit levert een geconcentreerde afval(water)stroom op die kosten-effectiever en technisch eenvoudiger te zuiveren zijn.

Belang van bronaanpak

- Zolang er (nog) een ruim toelatingsbeleid is voor allerlei stoffen, kun je in de keten, daarop voort sorterend, al wel allerlei maatregelen nemen om emissies te verkleinen.
- In het KRW-Actieprogramma Bedrijfsleven wordt het belang van bronaanpak ook onderkend.
- Gebruikers van producten met afvalstoffen kun je ook als bron zien. Hier kan goede voorlichting wellicht helpen om de uitstoot te verminderen.
- Er zijn goede ervaringen opgedaan met de ketenaanpak Medicijnresten. Met Rijk, Omgevingdiensten, Industrie, Afvalverwerkers en andere relevante partijen zou je ook zoiets kunnen opzetten voor andere afvalstoffen.

Ketenaanpak medicijnresten

Bronaanpak (vb. EU PFAS restrictievoorstel)

- PFAS (zo'n 10.000 stoffen) mag je straks niet meer gebruiken, voor geen enkele toepassing
- Geldt ook voor import.
- Zeer strenge concentratiegrenzen
- Geldt voor alle producten, ook gerecyclede producten

⇒ **Overgangstermijnen maar op langere termijn volledig verbod (voorstel).**

Indirecte lozingen

- Aandacht blijven vragen voor voldoende capaciteit en middelen voor indirecte lozingen door gemeenten en OD's.
- Try-outs indirecte lozingen (vb. HHNK en Aa en Maas)
- Link met Commissie van Aartsen/IBP VTH

HET **MAAS** *STROOMGEBIED*
KAN EN MOET **SCHONER**

Positie en rol waterschappen: afnemende invloed van watersysteem naar waterketen

- Bevoegd gezag directe lozingen op regionale watersystemen
- Bevoegd gezag lozingsactiviteiten op zuiveringstechnisch werk
- Bevoegd gezag grondwateronttrekkingen, tenzij
- Adviseur indirecte lozingen
- Adviseur grondwateronttrekkingen
- Adviseur weging waterbelang

KRW: strak keurslijf

KRW-uitspraken Europese Hof van Justitie

- Twee doelstellingen: Geen achteruitgang en verbeterdoelstelling
- Goede chemische kwaliteit & goede ecologische kwaliteit oppervlakte- en grondwater
- Weser: begrip “geen achteruitgang” & toetsing per project
- Tijdelijke achteruitgang: moet ook voldaan worden aan KRW-doelstellingen
- Bouw botenhuis: toetsingscriteria volledig toepassen
- Ierland: aangewezen en niet aangewezen oppervlaktewaterlichamen

Omgevingswet, Omgevingsbesluit, Bkl, Bal, Omgevingsregeling, Omgevingsverordeningen, waterschapsverordeningen, omgevingsplannen

Algemene maatregelen van Bestuur

Omgevingsbesluit

Gericht op burgers, bedrijven en bestuursorganen. Bevat de spelregels die voor iedereen van belang zijn. In dit besluit staan de aanwijzing van het bevoegd gezag, de totstandkomingsprocedures en de handhavingsbepalingen.

Besluit kwaliteit
leefomgeving
(BKL)

Gericht op bestuursorganen. Bevat de normen (omgevingswaarden) en instructieregels van milieu en veiligheid, en ook weging van het waterbelang (watertoets)

Besluit
bouwwerken
leefomgeving
(BBL)

Gericht op burgers, bedrijven en overheden bij hun feitelijk handelen. Bevat algemene, rechtstreeks werkende bouwtechnische regels

Besluit
activiteiten
leefomgeving
(BAI)

Gericht op burgers, bedrijven en overheden bij hun feitelijk handelen. Bevat algemene, rechtstreeks werkende regels voor andere activiteiten in de leefomgeving (o.a. milieu en water). Ook worden in dit besluit vergunningplichten aangewezen.

Omgevingswet: verplichte programma's waterschap en provincie

- Artikel 3.7
Het algemeen bestuur van het waterschap stelt voor de watersystemen die bij het waterschap in beheer zijn een waterbeheerprogramma vast, waarbij het rekening houdt met het regionale waterprogramma voor die watersystemen, voor zover het gaat om de onderdelen die uitvoering geven aan de richtlijnen, genoemd in artikel 3.8, tweede lid.
- Artikel 3.8, lid 2
Gedeputeerde staten stellen ter uitvoering van de grondwaterrichtlijn, de kaderrichtlijn water, de richtlijn overstromingsrisico's, de zwemwaterrichtlijn en andere Europese richtlijnen over water regionale waterprogramma's vast.

Omgevingswet: Verplichte omgevingswaarden Rijk

- Artikel 2.15, lid 1 onder b en c
Bij algemene maatregel van bestuur worden met het oog op het waarborgen van de veiligheid, het beschermen van de gezondheid, het beschermen van het milieu en het beheer van natuurlijke hulpbronnen in ieder geval omgevingswaarden vastgesteld voor:
 - de chemische en ecologische kwaliteit van oppervlaktewaterlichamen en de chemische kwaliteit en kwantitatieve toestand van grondwaterlichamen, ter uitvoering van de kaderrichtlijn water, de grondwaterrichtlijn en de richtlijn prioritair stoffen;
 - de kwaliteit van zwembadwater, ter uitvoering van de zwembadrichtlijn.

Omgevingsbesluit

- Artikel 4.35
- Het bestuursorgaan dat zorg draagt voor het beheer van een zuiveringstechnisch werk of een oppervlaktewaterlichaam waarop afvalwater vanuit een voorziening voor de inzameling en het transport van afvalwater wordt gebracht, is adviseur voor een aanvraag om een omgevingsvergunning voor zover de aanvraag betrekking heeft op een omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit die betrekking heeft op het brengen van afvalwater of andere afvalstoffen in een dergelijke voorziening.
- “Gewoon adviesrecht” in plaats van “bindend adviesrecht” als het behalen van de kwaliteitsdoelstellingen voor het oppervlaktewater of de doelmatige werking van de waterzuivering in gevaar komt.

Besluit kwaliteit leefomgeving

- Artikel 2.10 (omgevingswaarden goede chemische toestand krw-oppervlaktewaterlichamen), lid 5
De omgevingswaarden gelden voor een krw-oppervlaktewaterlichaam dat op grond van artikel 4.4, tweede lid, aanhef en onder a, of 4.10, tweede lid, aanhef en onder a. is aangewezen in een regionaal waterprogramma of het nationaal waterprogramma.
- artikel 8.84 (beoordelingsregels wateractiviteit), lid 5
Het verlenen van de omgevingsvergunning mag er in ieder geval ook niet toe leiden dat de doelstelling van het voorkomen van de achteruitgang van de chemische en ecologische toestand van krw-oppervlaktewaterlichamen en van de chemische toestand en kwantitatieve toestand van grondwaterlichamen, bedoeld in artikel 4.15, eerste lid, niet wordt bereikt.

Besluit kwaliteit leefomgeving

- Artikel 8.84, (beoordelingsregels wateractiviteit, uitzonderingen) lid 6
In afwijking van het vijfde lid wordt een omgevingsvergunning verleend als:
 - a. de aanvraag betrekking heeft op de gevallen waarin het niet voorkomen van die achteruitgang het gevolg is van:
 1. nieuwe veranderingen van de fysische kenmerken van een krw-oppervlaktewaterlichaam;
 2. Wijzigingen in de stand van de grondwaterlichamen, of
 3. Nieuwe duurzame activiteiten, voor zover het gaat om de achteruitgang van een zeer goede toestand van een krw-oppervlaktewaterlichaam naar een goede toestand;
 - b. aan de voorwaarden van artikel 4, zevende, achtste en negende lid, van de kaderrichtlijn water is voldaan; en
 - c. de motivering voor het waterlichaam wordt opgenomen in het nationaal waterprogramma of het regionaal waterprogramma.

Besluit activiteiten leefomgeving

- Artikel 2.11 (specifieke zorgplicht), lid 3

Voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam en lozingsactiviteiten op een zuiveringstechnisch werk houdt deze plicht in ieder geval in dat:

- a. alle passende preventieve maatregelen tegen milieuverontreiniging worden getroffen;
- b. de beste beschikbare technieken worden toegepast;
- c. geen significante milieuverontreiniging wordt veroorzaakt;
- d. alle passende maatregelen worden getroffen voor het voorkomen van ongewone voorvallen en de nadelige gevolgen daarvan, bedoeld in artikel 19.1, eerste lid, van de wet;
- e. Lozingen op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringstechnisch werk doelmatig kunnen worden bemonsterd;
- f. Metingen representatief zijn en monsters niet worden verdund; en
- g. Meetresultaten op geschikte wijze worden geregistreerd, verwerkt, verwerkt.

Bruidschat waterschapsverordening

- Lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringstechnisch werk:
- Artikel 2.61 Vangnetvergunningplicht lozen op oppervlaktewater 1. Het is verboden zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam te verrichten, als daarbij stoffen of warmte worden geloosd. 2. Het verbod geldt niet voor: a. het lozen van stoffen of warmte op een oppervlaktewaterlichaam afkomstig van een milieubelastende activiteit die is aangewezen in artikel 3.1 van het Besluit activiteiten leefomgeving; b. het lozen, bedoeld in de afdelingen 2.2 tot en met 2.18; c. het lozen van water dat afkomstig is uit dat oppervlaktewaterlichaam en waaraan geen stoffen zijn toegevoegd; en d. het lozen van stoffen of warmte afkomstig van wonen.

Bruidschat waterschapsverordening

- Artikel 2.62 Vangnetvergunningplicht lozen op zuiveringtechnisch werk
 1. Het is verboden zonder omgevingsvergunning een lozingsactiviteit op een zuiveringtechnisch werk te verrichten.
 2. Het verbod geldt niet voor het lozen van stoffen, water of warmte op een zuiveringtechnisch werk afkomstig van een milieubelastende activiteit die is aangewezen in artikel 3.1 van het Besluit activiteiten leefomgeving.
- Artikel 2.64 Beoordelingsregel omgevingsvergunning lozingsactiviteit.

Op het beoordelen van een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of een lozingsactiviteit op een zuiveringtechnisch werk is artikel 8.88 (beoordelingsregels) van het Besluit kwaliteit leefomgeving van overeenkomstige toepassing.

Governance en wederzijdse afhankelijkheid

- Verschillende bronnen van afvalstoffen.
- Verschillende bevoegde gezagen.
- Bij het behalen van de KRW doelen hebben partijen in de keten elkaar nodig. Wie doet wat?
- Hoe zet je partijen in hun kracht?

NB: focus op alleen effluentkwaliteit is onvoldoende.

Samenvattend

- Europese wet-en regelgeving kan bijdragen aan meer grip op afvalstoffen
- Aanpak aan de bron is voor gevaarlijke afvalstoffen zoals PFAS uiteindelijk de enige manier (toelating)
- Onder bronaanpak verstaan we ook het zuiveren bij de bron.
- Betere samenwerking tussen waterschappen, gemeenten, omgevingsdiensten en provincies is nodig om grip te krijgen op indirecte lozingen
- Samenwerking in de keten voor de verschillende bronnen is noodzakelijk vanwege de wederzijdse afhankelijkheid

Discussievragen

1. Wederzijdse afhankelijkheid - Wat zijn jullie ervaringen in het samenwerken met de waterschappen?
2. Welke rol en inspanning kun jij met je organisatie leveren in het licht van de KRW doelstellingen?
3. Dilemma: Wat kies je: People – Profit – Planet?

Vragen?

- Sandra Reynaers
- sreynaers@uvw.nl
- Andy Krijgsman
- akrijgsman@uvw.nl